

MISSÄ OLET ADAM? – KIRKON ETSIKKOAIKA NUORTEN MIESTEN HENGELISESSÄ LIIKEHDINNÄSSÄ

JAANA HAAPALA

Julkaisemme tässä osastossa raportteja työn kehittämisestä tutkimuksellisella otteella, esimerkiksi systemaattisella havainnoinnilla tai kriittisellä reflektiolla.

Tämä tutkimuskatsaus kumpuaa Tikkurilan seurakunnan halusta ymmärtää ja analysoida ilmiötä, joka on viime aikoina herättänyt huomiota niin mediassa kuin yhteiskunnallisessa keskustelussa: suomalaisten nuorten miesten kasvava kiinnostus uskonnollisuuteen ja erityisesti kristinuskoon. Ilmiön yllättävyys sekä sen mahdolliset vaikutukset kirkon toimintaan, nuorisokulttuuriin ja laajemmin yhteiskuntaan nostavat esiin kysymyksiä, jotka ansaitsevat tarkempaa tarkastelua.

Taustalla on oletus, että hengellisessä liikehdinnässä on kyse enemmän kuin ohimenevästä ilmiöstä. Se saattaa ilmentää nuorten miesten pyrkimystä vastata nykyajan haasteisiin ja merkityksellisyyden kaipuuseen.

Aineisto ja menetelmä

Tutkimuksen aineisto kerättiin kevään ja syksyn 2024 aikana toteutetuilla 32 haastattelulla. Tutkimuksessa hyödynnettiin laadullista menetelmää, joka mahdollistaa nuorten miesten oman äänen ja kokemusten esille tuomisen.

Haastattelut suoritettiin puhelimitse sekä ryhmäkeskustelulla Teamsin välityksellä. Osallistujina oli 18–32-vuotiaita miehiä, jotka ilmaisivat kiinnostusta kristinuskoon tai sen arvoihin. Vaikka kaikki haastateltavat eivät olleet aktiivisia kristillisten yhteisöjen jäseniä, he löysivät kristillisiin arvoihin yhtymäkohtia omassa ajattelussaan.

Osallistujia rekrytoitiin monikanavaisesti, muun muassa TikTok-mainonnan, KirkkoVantaalla Instagramin, Tikkurilan seurakunnan verkkosivujen sekä opiskeli- ja peliyhteisöjen kautta. Netin kautta toteutetussa rekrytointihaussa etsittiin nuoria miehiä, joita pohdituttavat kristilliset kysymykset sekä niihin liittyvät arvot ja jotka ilmaisivat halukkuutta kertoa kokemuksistaan ja tunnoistaan. Vaikka rekrytointi aluksi painottui Vantaalle, haastateltavia kertyi ympäri lopulta Suomea, mikä antaa kuvaa kristillisten arvojen ja teemojen pohdinnoista tässä kohderyhmässä.

Haastattelut pohjautuivat kysymykseen: *"Millaista on olla nuori mies tämän päivän maailmassa ja Suomessa?"* Tämä avasi tilan luottamuksellisille avautumiselle siitä, mitkä tekijät muovaavat nuorten miesten kokemuksia ja miten ne liittyvät kristillisiin arvoihin. Haastateltavat muodostivat suhteellisen heterogeenisen ryhmän, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Tämä viittaa siihen, että rekrytoinnissa onnistuttiin tavoittamaan nuoria miehiä, jotka etsivät kristillisyydestä ja sen arvoista merkityksellisyyttä sekä vastauksia elämänsä keskeisiin kysymyksiin. Haastateluissa toistuivat tietyt tärkeiksi koetut asiat, joten esiin nousseet aiheet ovat merkityksellisiä tälle nuorten miesten kohderyhmälle.

Kaikki haastattelut litteroitiin, minkä tuloksena syntyi 75 sivua tekstimuotoista aineistoa. Kerätty aineisto analysoitiin ja teemoitettiin aihepiireittäin, joiden katsottiin tarjoavan syvällistä ymmärrystä tutkimusongelmasta: mitä tekijöitä nuorten miesten hengellisen liikehdinnän taustalla piilee.

Tämä tutkimuskatsaus keskittyy analyysin perusteella kuuteen aihepiiriin, joissa käsitellään tutkimuksen tärkeimpiä löydöksiä. Nämä teemat ovat: ristiriitaiset viestit miehuudesta, tyhjiön täyttävät väärät esikuvat, konservatiivisuudesta perinteikkyyteen, kristinuskon mahdollisuudet, veljeyttä kaivataan ja deittailun karikot.

Teema 1: Ristiriitaiset viestit miehuudesta

Nuoret miehet elävät ajassa, jossa miehuus on murroksessa. Perinteisen maskuliinisuuden arvostus on hiipumassa, mutta sen tilalle ei ole muodostunut selkeitä, houkuttelevia vaihtoehtoja. Haastateltavat kuvaavat tilannetta epävarmaksi ja hämmentäväksi. He kokevat saavansa ristiriitaisia viestejä siitä, millainen mies on nykypäivän yhteiskunnassa hyväksytty ja tarpeellinen. "Millainen on ihailtu mies? Ja mikä on miehen tarkoitus?" pohtii 18-vuotias mies.

Miehet kertovat epäroivänsä, kuinka paljon omaa maskuliinisuutta tulisi ilmaista – tai pitäisikö sitä jopa pyrkiä hillitsemään. "Millaisia miehen piirteitä itsessä pitäisi vahvistaa? Miehistä on tehty pahoja, meidät on asetettu tyrannin rooliin," toteaa 20-vuotias haastateltava.

Nuoret miehet kokevat joutuvansa tasapainoilemaan menneiden sukupolvien virheidensä ja nyky-yhteiskunnan uusien odotusten välillä. Kyse ei ole siitä, että he haluaisivat palata aikaan, jolloin miehet dominoivat yhteiskuntaa, vaan pikemminkin tarpeesta löytää hyväksyttävä ja mielekäs tapa olla kunnon mies nykypäivänä.

Teema 2: Tyhjiön täyttävät väärät esikuvat

Sosiaalinen media vaikuttaa voimakkaasti siihen, millaisia käsityksiä miehuudesta muodostuu. "Somessa esiteltävät mieskuvat ovat usein ääripäitä. On helppoa elämää ja vastuuttomuutta ylistäviä tyyppejä sekä jyrkän naisvihamielisiä, hyper-

maskuliinisia pullistelijoita. Fiksumpia esikuvia on todella vähän,” kertoo 23-vuotias mies.

Haastateltavat tunnistavat somen äärimmäisiä hahmoja, jotka pönkittävät miehen identiteettiä kärjistetyillä sanoilla ja tavoilla. Näitä ei kuitenkaan useimmiten pidetä realistisina eivätkä ne sovi suomalaiseen miehen malliin. Haastateltavat nuoret miehet kokevat tarvetta rakentaa itsestään ”paras versio”, mahdollisesti juuri kristinuskon arvojen ohjaamina. Samalla miehuus on muuttunut individualistiseksi projektiksi, sillä esikuvien puuttuessa mieheyden ydin on löydettävä itse.

Haastateltavat kaipaavat ohjausta ja mallia maskuliinisuuden toteuttamiseen nyky-yhteiskunnan asettamien reunaehtojen mukaisesti. Monet kokevat, että naisvaltaiset instituutiot eivät pysty tarjoamaan riittävästi samaistumiskohteita miehille. ”Monet tahot yrittävät tarjota feminiinisiä ratkaisuja maskuliinisiin ongelmiin,” toteaa aiheesta 25-vuotias mies. Moni instituutio ei heidän mukaansa ole valmiudessa ymmärtää nk. tavallista miestä, joiaksi useimmat haastateltavat itsensä luokittelivat. Sama feminiinistymiskehitys koskee myös kirkkoa instituutiona, Kuten 20-vuotias haastateltava toteaa: ”Menen pois päin kirkosta, kun se on liian naisten juttu. Ei nainen ei voi antaa mallia, miten pitää olla mies”.

Isä nähdään pojille tärkeänä roolimallina, mutta tämä voi olla sattumanvaraista, eikä kaikilla ole vanhempia, jotka toimivat ohjaavina auktoriteetteina – heidät saatetaan kokea ennemmin ”kaverivanhemmiksi”. ”Jos haluaa olla mies, niin miten olla mies? Ainoa paikka, missä siihen jotain opetetaan, on armeija,” sanoo 20-vuotias haastateltava.

Nuoret miehet tarvitsevat terveistä esikuvia, jotka auttavat heitä ymmärtämään miehuuden merkityksen ja sen hyviä piirteitä.

Teema 3: Konservatiivisuudesta perinteikkyyteen”

Yleisessä keskustelussa ja jopa mediassa on esitetty, että nuorten miesten arvot ovat muuttuneet konservatiivisemmiksi. Monet haastateltavat kuitenkin kokevat, että tämä analyysi johtuu nopeasti muuttuvasta maailmasta, jossa heidän asenteensa tulkitaan aiempaa konservatiivisemmiksi suhteessa ympäristöön. Itse he eivät tunnista muuttuneensa, mutta maailma ympärillä on. ”Maailman pelikirja on muuttunut, minä olen ihan samanlainen kuin ennenkin.” kuvailee tilannetta 25-vuotias nuori mies.

Termiä ”konservatiivisuus” kritisoidaan leimaavaksi, ja moni pitää osuvampana ilmaisuna ”perinteikkyyttä” tai ”perinteisiä arvoja.” Perinteikkyydestä nuoret miehet löytävät turvaa ja tunteen siitä, että heidän olemassaolollaan on merkitys. ”Konservatiivisuudesta miehet hakevat arvoa. Siinä puolustetaan sitä, että sä et ole ylimääräinen, sua tarvitaan ja kunnioitetaan. Sua ei hylätä sivuun,” sanoo 18-vuotias haastateltava koskettavasti.

Vaikka perinteiset arvot koetaan tärkeiksi, nuoret miehet näkevät myös nykkehityksessä paljon hyvää. Esimerkiksi epäkohtiin, joista naiset ovat pitkään kärsineet, on alettu kiinnittää enemmän huomiota. Samalla kehitys on saattanut tuoda mukanaan uudenlaisen varjopuolen, joka on jäänyt huomiotta: nuorten miesten omanarvontunnon heikkenemisen ja mieheyden sisällön hämärtyksen. ”Miehet on kriisissä, miesten itsetunnon puolustajia on vähän.” kuvaa tilannetta 22-vuotias mies. Samaa asiaa sanoittaa 26-vuotias mies toteamalla: ”Maailma on pyörinyt miesten ehdoilla ja siihen on tullut hyvää muutosta, mutta nyt miehen pitäisi muuttua joksikin muuksi. Siinä tulee aika epävarmaksi.”

Haastateltavat korostavat tarvetta saada myös samanikäisten naisten tukea. Sukupuolten välinen yhteys ja halu ymmärtää toisiaan ovat avainasemassa, kun rakennetaan tulevaisuudessa terveitä ja tasapainoisia suhteita sukupuolten välillä.

Teema 4: Kristinuskon mahdollisuudet

Kristinuskon arvojen koetaan parhaimmillaan edustavan vakautta, mikä puhuttelee monia nuoria miehiä. Kristinuskon pohjana nähdään vaikuttavan juuri perinteiset arvot, perhearvot tai konservatiiviset arvot, joka tarjoavat miehisyydelle sijaa. ”Kristinuskossa viehättää myös sen haastavuus. Se voisi tarjota nuorille miehille hyviä tavoitteita,” pohtii 25-vuotias mies. ”Pelkkä hyväksyntä ei riitä. Mitkä ovat luterilaiset mallit hyvästä elämästä? Me lillumme täällä mukavasti, mutta se ei johda pitkälle,” kiteyttää 20-vuotias haastateltava. Haasteiden kaipuu kertoo nuorten miesten halusta löytää kasvupolku ja reitti kunnon mieheksi, hyväksi ihmiseksi. Kristinuskon ei nykyisellään tunnu tarjoavan haasteita tai eväitä nuorille miehille tähän tarpeeseen. ”Miehille on luontaista hakea asioita, olla tavoitteellisempia. Me halutaan, että on haasteita ja jotain mitä tavoitella”, kiteyttää nuori 19-vuotias mies.

Kristinuskoon liitetään myös mahdollisuus käsitellä aitoja tunteita, mikä koetaan merkitykselliseksi. Nykyajan nuorilla miehillä on aiempia sukupolvia enemmän halua pohtia omia tuntejaan, kunhan se tapahtuu oikeassa ympäristössä ja oikealla tavalla – luotettavassa seurassa, tekemisen tai harrastamisen lomassa.

Monet haastateltavat kuitenkin pohtivat, onko Suomen evankelisluterilainen kirkko kiinnostunut miehistä. Kun kirkkoa pidetään melko naisvaltaisena instituutiona, sen ei nähdä aktiivisesti pyrkivän edes tavoittamaan nuoria miehiä. ”Onko kirkko kiinnostunut nuorista miehistä? Tai miehistä ylipäättään? Eikö siellä ole vain vanhoja ja naisia?” kysyy 18-vuotias mies. Saman ajatuksen jakaa 25-vuotias haastateltava: ”Miehet voisivat kiinnostua kirkosta, jos siellä olisi tilaa tavalliselle miehelle. Mutta kirkko tuntuu liian feminiiniseltä”.

Lisäksi kirkon koetaan muuttuneen poliittisemmaksi instituutioksi. Sen nähdään olevan nykyisin esillä enemmän poliittisten kannanottojen ja median kohuotsikoi-

den kuin hengellisen ohjauksen kautta. ”Ehkä niiden pitäisi puhua Jeesuksesta enemmän kuin politiikasta” toteaa 25-vuotias mies.

Teema 5: Veljeyttä kaivataan

Miesten yhteiset kokoontumiset ovat vähentyneet, ja haastateltavat pohtivat, onko miesten tapahtumista tullut poliittisesti epäkorrekteja. ”Eikö miehille suunnattuja ryhmiä enää saa olla olemassa?” kysyvät monet haastateltavat. He kertovat kaipaavansa veljellistä yhteisöä – paikkaa, jossa voi tuntea kuuluvansa joukkoon ja saada vertaistukea. ”Mieskaverit ovat tärkeitä juuri siksi, että niissä saa esimerkiksi muilta miehiltä, kun kuulee, mitä he tekevät ja ajattelevat,” toteaa eräs haastateltava.

Vaikka sosiaalinen media on korvannut monia perinteisiä yhteisöjä, virtuaaliset yhteydet eivät riitä täyttämään aidon vuorovaikutuksen tarvetta. Veljeydeksi kuvailtiin luottamuksellista yhteyttä miesten kesken – yhteisöä, jossa voi harrastamisen tai tekemisen ohessa jakaa omaa elämäänsä ja saada tukea sekä uusia näkökulmia. ”Se perustuu luottamukseen. Siinä ei kuultuja asioita käytetä toista vastaan. Sitä on veljeys,” kertoo 24-vuotias mies.

Teema 6: Deittailukulttuurin karikot

Nykyinen deittailukulttuuri aiheuttaa joillekin nuorille miehille ahdistusta ja epävarmuutta. Lähes jokainen haastateltava tunnisti ilmiön – joko omasta kokemuksestaan tai ystäväpiiristään. ”On vaikeaa saada vakavaa parisuhdetta kasaan. Pitää tasapainotella. Jos olet överimaskuliininen, päädyt häirintäzonelle, ja jos alimaskuliininen, olet kaverizonella,” kuvailee 28-vuotias mies.

Incel-ilmiö (involuntary celibacy) nousi esiin yhtenä huolestuttavimmista kehityskuluista. Sukupuolten väliset erot näyttävät kasvavan, ja yhteistä säveltä parisuhteiden muodostamiseen voi olla yhä vaikeampi löytää. Tämä lisää erkaantumista ja katkeruutta, jossa parisuhteiden ongelmat henkilöityvät vastakkaiseen sukupuoleen. Incel-ilmiön syylistävissä ja synkimmissä ilmentymissä nettimaailma ruokkii katkeroitumista ja voi kannustaa jopa koston ja väkivaltaisuuksiin.

Haastateltavat korostavat, että sukupuolten välistä kuilua olisi pyrittävä kaikin keinoin kaventamaan. Nuorten haastateltavien miesten mukaan ratkaisua voi etsiä sukupuolten välisestä vuoropuhelusta, jossa pinnan alla voi piillä myös kristinuskon ydinarvoja – anteeksiantoa ja hyväksyntää. Kuten 28-vuotias haastateltava viisaasti totesi: ”Vaan kuuntelemalla toisiamme me voidaan löytää sitä luottamusta, jota tarvitaan terveisiin ihmissuhteisiin ja koko yhteiskuntaan.”

Lopuksi

Nuorten miesten pyrkimys löytää paikkansa muuttuvassa maailmassa on keskeinen osa yhteiskunnan hyvinvoinnin rakentamista. Tämä tutkimus alleviivaa tarvetta kuulla nuoria miehiä ja syventää ymmärrystä heidän kokemuksistaan sekä odotuksistaan. Hengellisen liikehännän ja konservatiivisten arvojen taustalla piilee perustavanlaatuisia tarpeita, joita nykyinen arvoilmapiiri ei aina onnistu tunnistamaan.

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että kristilliset arvot voivat tarjota nuorille miehille vastauksia heidän keskeisiin kysymyksiinsä, jotka liittyvät hyvän ja arvostetun miehen rooliin, miehenä elämiseen ja hyväksi mieheksi kasvamiseen. Tämän otannan perusteella, näiden miesten kohdalla, ole kyse ei paluusta miesten dominoivaan menneeseen, naista alistavaan aikaan, vaan tarpeesta tulla kuulluksi tasa-arvoisemman maailman rakentamisessa. Kyseessä on aidosta tarpeesta hahmottaa omaa merkityksellistä paikkaa muuttuvassa yhteiskunnassa. Tämä tarve on usein yksioikoisella tulkinnalla tullut väärinymmärretyksi ja jopa leimatuksi.

Evangelisluterilainen kirkko, kuten monet muutkin instituutiot, koetaan nuorten miesten keskuudessa feminiiniseksi, mikä voi tehdä sen viesteistä ja toimintatavoista nuorille miehille etäisiä. Tämä etäisyys saattaa heijastua kirkon mahdollisuuksiin tavoittaa nuoria miehiä ja kykyyn ottaa käsittelyyn nuorten miesten todellisia kysymyksiä. Kirkko myös näyttäytyy heille usein vahvasti poliittisena toimijana, mikä saattaa luoda vaikutelman, ettei se ole edes kiinnostunut miehistä tai ja miehisyysyteen liittyvistä näkökulmista.

Tutkimuksen perusteella on olennaista kysyä, kuinka eri instituutiot, kuten kirkko, koulut ja nuorisotyö, voivat paremmin tunnistaa ja vastata nuorten miesten tarpeisiin, samalla kun ne edistävät sukupuolten välistä tervettä vuoropuhelua. Näiden teemojen käsittely ei ole merkityksellistä ainoastaan yksilötasolla, vaan se voi myös edistää yhteiskunnan laajempaa tasapainoa ja yhtenäisyyttä. Merkityksellisyiden ja kaikkien osapuolten osallisuuden rakentaminen ovat keskeisiä tekijöitä, joilla vahvistetaan yhteiskunnallista koheesiota ja hyvinvointia.